

Ministerie van Financiën
Ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Commissie onderzoek sanering Thermphos
Ir. D.M. Samsom

Den Haag, 15 augustus 2017

Betreft: Aanbiedingsbrief rapport onderzoek sanering Thermphos – ‘Saneren doe je Samen’

Geachte heer Dijsselbloem,

Bijgaand treft u het rapport ‘Saneren doe je Samen’ met daarin een advies over een solide aanpak van de sanering van het Thermphos-terrein in het havengebied van Vlissingen-Oost. Dit naar aanleiding van uw opdracht mede namens de bewindspersonen van BZK, I&M en EZ van 30 juni jl..

Vooropgesteld moet worden dat de sanering van een thermische fosforfabriek een complexe en kostbare onderneming is. Nergens ter wereld is een dergelijke sanering eerder verricht, althans niet met inachtneming van de strenge milieuregels zoals die in Nederland gelden. De sanering is daarbij nog verder bemoeilijkt, omdat voorafgaand aan en tijdens de afwikkeling van het faillissement van Thermphos operationele beslissingen zijn genomen die de sanering nog lastiger maakten. Zo zijn er extra afvalstoffen gegenereerd en is een verantwoorde verwerking daarvan door het abrupt stilleggen van de installaties, ernstig bemoeilijkt.

Dat de sanering nu, bijna 5 jaar na het faillissement, slechts voor een klein deel is voltooid, is echter aan meer te wijten dan de technische complexiteit van de saneringsoperatie. Bijgaand rapport laat zien dat de sanering van Thermphos vanaf het begin is gehinderd door een combinatie van ontoereikende financiën, een onpraktische saneringsaanpak, juridisering van de verhoudingen tussen de betrokken partijen en een onduidelijke en onvolledige vergunningensituatie. Inmiddels is er sprake van een patstelling tussen partijen en dreigt de sanering volledig stil te vallen.

Om de impasse te beëindigen dient te worden afgestapt van de aanpak waarbij iedere partij het deel waarvoor zij verantwoordelijk is juridisch zoveel mogelijk tracht te beperken. Succes is alleen mogelijk als vanaf nu door alle partijen gezamenlijk verantwoordelijkheid wordt genomen voor de volledige saneringsopgave.

Dat betekent dus ook dat een benadering waarbij eerst minutieus wordt uitgezocht welke (financiële) verantwoordelijkheid de Provincie Zeeland en Zeeland Seaports precies hebben cq precies maximaal kunnen dragen, om vervolgens als Rijk het laatste resterende deel in te vullen, geen vruchtbare oplossing is. Het betekent een voortzetting van de langdurige (juridische) strijd die nu al enige tijd de sanering lamlegt. De verdeling die uit deze benadering voortvloeit staat niet op voorhand vast, de uitkomst wel: een langer voortdurende patstelling en nog hogere kosten.

Een andere benadering kan wel tot succes leiden. Dat is een gelijke verdeling van de kosten op basis van een gezamenlijke verantwoordelijkheid en een gezamenlijk belang. En daarbij oog houden voor de draagkracht van alle partijen. Provincie, Zeeland Seaports én Rijk dragen dan in gelijke mate bij aan de resterende opgave van € 83 miljoen en dragen ook in gelijke mate bij aan het restrisico (en delen in gelijke mate eventuele meevallers). Gesprekken met betrokkenen en onderzoek naar de draagkracht van ZSP en PZ wijzen uit dat zo’n bijdrage voor beide organisaties zeker niet eenvoudig te dragen is, maar dat het voor beide mogelijk is.

Vervolgens kan en moet de aanpak van de sanering ook praktisch vorm krijgen in een integraal plan van aanpak, een slagvaardige organisatie en een eenduidige vergunningensituatie. Dit rapport bevat adviezen hoe dat te realiseren. In het laatste hoofdstuk van het rapport geef ik nog enkele overwegingen mee om problemen zoals bij Thermphos, in de toekomst te voorkomen.

Tot slot geef ik u in overweging om op de kortst mogelijke termijn te besluiten over de voortzetting van de sanering van Thermphos. Alleen al de milieu- en veiligheidssituatie vraagt daarom, maar ook de doorlopende kosten en de voorgenomen fusie met de haven van Gent, zijn redenen om niet langer dan nodig te wachten met het doorhakken van knopen.

Met grote dankzegging aan het secretariaat van de commissie Michelle Heuer en Josée Nan en aan alle betrokkenen voor hun coöperatieve opstelling, waardoor dit onderzoek in een maand kon plaatsvinden, rond ik met het aanbieden van het eindrapport dit onderzoek af. Uiteraard ben ik beschikbaar voor aanvullende vragen of discussie, mocht daar behoefte aan zijn.

Met vriendelijke groet,

Diederik Samsom